

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח,
החוג לספרות עברית והשוואתית

שם הקורס: דמות האחר בספרות עממית.

מרצה: ד"ר לריסה פאלקובה

סמינריון

שעת קבלה: יום "ב" 12.00-13.00 בחדר 1801.

טל. במשרד: 8240432, 2432

e-mail: lara@research.haifa.ac.il

מטרת הקורס: ללמד את התלמידים לעשות עבודת שדה בספרות עממית ולתעד אותה, להשתמש בשיטות מחקר שונות בתחום הפולקלור, להבין את העקרונות המשותפים בסיפורים על האחר בארצות שונות והקשר שבין התפיסה האישית לבין המודלים הקיימים בתרבויות שמהם באים המספרים.

תוכן הקורס: נדון בדמות האחר בז'אנרים שונים של ספרות עממית (כגון במעשיה, באפוס, באגדה, בסיפורים אישיים). נתייחס לסוגים של האחר (מפלצת כניגוד לבן-אדם, אישה כניגוד לגבר, זר כניגוד לבן הקהילה שלנו וכו').

חובות המשתתפים: נוכחות חובה (סטודנטים שיחסירו יותר מ-20% מהשיעורים לא יהיו זכאים להגיש עבודה סמינריונית). סטודנטים חייבים להשתתף בדיונים כיתתיים, לעשות תרגילים בכתב, להעביר רפרט בעל-פה מול הקהל ולהגיש עבודה סמינריונית.

מרכיבי הציון הסופי: הציון מורכב מהרפרט (15%), מהתוצאות של התרגילים (10%), מהשתתפות בכיתה (10%) ומהציון של העבודה הסמינריונית (65%).

הנחיות להכנת עבודה סמינריונית:

1. כדי לקבל אישור לנושא הרפרט והעבודה הסמינריונית יש להגיש הצעה בכתב. על תופס ההגשה יש לרשום את השם, שם המשפחה ותעודת הזהות של הסטודנט\ית. ההצעה צריכה לכלול את הנושא רצוי, ראשי פרקים וביבליוגרפיה ראשונית. **אין לעשות את העבודה ללא נושא מאושר.**
2. העבודה הסמינריונית אמורה לכלול: מבוא, סקירה ביבליוגרפית של המחקרים שנעשו בנושא העבודה, הגדרת מטרות העבודה, ניתוח הסיפורים, סיכום וביבליוגרפיה הרשומה לפי הכללים המקובלים. כדאי גם לקרוא את ההנחיות באתר: <http://www.cems.uwe.ac.uk/~tdrewry/reports.htm#principal%20components>
3. במקרה והעבודה מבוססת על איסוף הסיפורים בעבודת שדה יש לצרף קלטת, שיכתוב בשפת המקור (אם שפת המקור אינה עברית אז גם תרגום לעברית) ללא עריכה לשונית, דיסקט אם הסיפורים ותפסים אם פרטי המספרים והרושמים. את התפסים יש לקחת מאתר האינטרנט של הארכיון הסיפור העממי על שם דוב נוי: <http://ifa.haifa.ac.il>. שיכתוב הסיפורים נכנס לעבודה כנספח.
4. במקרה והעבודה אינה מבוססת על עבודת שדה יש להיעזר בסיפורים הרשומים בארכיון הסיפור העממי ולצרף אותם לעבודה כנספח.

ביבליוגרפיה (פרטים שחובה לקרוא אותם מסומנים ב*):

*Goldstein, Kenneth S. (1964) *A Guide for Fieldworkers in Folklore*. Hatboro, Pennsylvania: Folklore Associates Inc.

Georges, Robert A., and Jones, Michael O. (1980) *People Studying People: The Human Element in Fieldwork*. Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press.

***Labov William and Waletzky, Joshua** (1966) Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience. In J. Helm (ed.), *Essays on the Verbal and Visual Arts*. Seattle: University of Washington Press, 12-44.

***Stahl, Sandra** (1989) *Literary folkloristics and the Personal Narrative*. Bloomington: Indiana University Press.

***גולגברג-מולקביץ' א.** "דמות היהודי בתיאטרון הפולני העממי". מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי, יז, תשנ"ה, ירושלים, עמ' 89-105.

***גולדן דבורה** 2003. מוסר השכל לאומי: תיאורים של יוצאות ברית ה-מועצות –לשעבר בישראל. בתוך **איזיקוביץ' ריבקה**. על גבולות תרבותיים וביניהם: עולים צעירים בישראל. תל-אביב, 157-183. **פיאלקובה לריסה**. דמותו ההיסטורית של אולקסה דובוש והשתקפותו בפולקלור יהודי ובפולקלור האוקראיני, מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי, יט-כ, תשנ"ז-תשנ"ח, עמ' 286-271.

***Adorno, T.W.** (1950) Prejudice in the Interview Material. In T.W. Adorno, Else Frenkel-Brunswik, Daniel J. Levinson and R. Nevitt Sanford (eds.), *The Authoritarian Personality*. New York: Harper, 605-653.

Brunvand Jan Harold (2001) *Encyclopedia of Urban Legends*. Santa Barbara.

Cała, Anita (1995) *The Image of the Jew in Polish Folk Culture*. Jerusalem: The Magnes Press, the Hebrew University.

Campion-Vincent Véronique (2003) The Enemy Within: From Evil Others to Evil Elites. *Ethnologia Europaea*, 33(2): 23-31.

***Goldberg-Mulkiewicz, Olga** (1983) The Stereotype of the Jew in Polish Folklore. In I. Ben-Ami and J. Dan (eds.), *Studies in Aggadah and Jewish Folklore*. Jerusalem: The Hebrew University, Magnes Press, 83-94.

Goldberg-Mulkiewicz, Olga (1987) The Motif of the Jew and the Book in the Polish and Jewish Folk Milieu. In *Studies on Polish Jewry. Paul Glikson Memorial Volume*. Jerusalem: Center for Research on the History and culture of Polish Jews, Institute of contemporary Jewry, The Hebrew University of Jerusalem.

***Görog-Karady, Veronika** (1992) Ethnic Stereotypes and Folklore: The Jew in Hungarian Oral Literature. In Kvideland, Reimund (ed.), *Folklore Processed*, 114-125. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Hauschild Thomas (1997) Christians, Jews, and the Other in German Anthropology. *American Anthropologist* 99(4): 746-753.

Hofer Tamás, Niedermüller Peter. (eds.) (1988) *Life History as Cultural Construction/Performance*. Budapest, pp.13-47-133-178, 179-211.

***Holbek Bengt** (1995) Stories about Strangers. *International Folklore Review*, 10: 5-9.

Ignatieff Michael (1995) Myth and Malevolence. *Time*, July 17: 72.

Ivanits Linda (1987) Russian Folk Narratives about the Supernatural. *Soviet Anthropology and Archeology*, Armonk. N.Y. M.E. Sharp., 26(2).

Jordan R. and Kalčík S. (ed.) (1985) *Women's Folklore, Women's Culture*. University of Pennsylvania Press. Philadelphia, pp.3-25, 45-53, 109-233.

Koiva Mare (2002) The Big Snow-Storm: The Spreading of Personal Experience Stories

about Soviet Estonia among Estonians in Sweden. *Folklore*, 21: 98-137.

<http://haldjas.folklore.ee/folklore/vol21/swedes.pdf>

Lawless E. (1998) Claiming Inversion: Lesbian Construction of Female Identity as Claims for Authority. *Journal of American Folklore*, 111(439): 3-22.

Lemish D. (2000) The Whore and the Other: Israeli Images of Female Immigrants from the former USSR. *Gender and Society*, Vol. 14, N 2: 333-349.

Li, Mu (2009) Criticizing Local Politics, Rejecting Western Cultural Intrusion: A Study of Sanlu Diary Online Jokes. (This paper has two responses: by Larisa Fialkova and by Gunnella Thorgeirsdottir). *Cultural Analyses*, 8: 25-44.

***Lindow John.** (1995) Supernatural Others and Ethnic Others: A Millennium of World View. *Scandinavian Studies*, 67(1): 8-31.

***Magliocco Sabina** (2003) The Opposite of Right Society: Witches, Terrorists and the Discourse of Evil. *Ethnologia Europaea*, 33(2): 13-22.

Marcus, Eliezer (1977) *The Confrontation between Jews and Non-Jews in Folktales of the Jews of Islamic Countries*. Unpublished Doctoral Dissertation, Hebrew University of Jerusalem, parts I and II.

Mieder, Wolfgang (1997) *The Politics of Proverbs: From Traditional Wisdom to Proverbial Stereotypes*. Madison: University of Wisconsin Press.

Moyle Natalie (1987) Mermaids (Rusalki) and Russian beliefs about women. In: A.L. Crone and C. Chvany. *New Studies in Russian Language and Literature*. Ohio: Slavica Publishers, Inc., pp. 221-238

Naiditch, Larissa (1998). Russian and German Ethno-Adjectives and Their Collocations. *Lexicology*, 4/2: 281-306.

Noyes Dorothy (2003) Galán Alias 'Yusuf. Neighbors, Sleepers, and the Violence of recognition in Urban Spain. *Ethnologia Europaea*, 33(2): 69-83.

Oinas Felix. (1973) *Historical reality and Russian Supernatural Beings*. Bloomington.

***Olric A.** Epic Laws of Folk Narrative. In: *The Study of Folklore*. Ed. by A. Dundes, University of California, 1965, pp. 129-141. **ראה גם: נוי דב חוקים אפיים של אולריק. בספרו של נוי צורות ותכנים בסיפור העממי. תש"ל**

Oring, Elliott (1994) The Arts, Artifacts, and Artifices of Identity. *Journal of American Folklore*, 107(424): 211-233.

Rathzel, Nora (1995) Images of Heimat and "Auslander". In Aleksandra Alund and Raoul Granquist (eds.), *Negotiating Identities: Essays on Immigration and Culture in Present-day Europe*. Amsterdam and Atlanta, GA: Rodopi, 45-70.

***Ricoeur, Paul** (1992) *Oneself As Another* (translated by Kathleen Blamey). Chicago and London: The University of Chicago Press, 113-168.

Slivniak M. (2006) Speaking to the Ghosts: Jews in the Contemporary Polish Mainstream Discourse (on Internet Materials). In: S. Schwarzband, M. Taube, R. Timenchik (eds). *Quadrivium: Festschrift Professor W. Moskovich*. Jerusalem: The Hebrew University of Jerusalem, 93-100.

Shohat Ella (2006) Taboo Memories, Diasporic Visions: Columbus, Palestine and Arab-Jews. In: Ella Shohat *Taboo Memories, Diasporic Voices*. Durham and London: Duke University Press, 201-233.

***Tangherlini Timothy R.** (1995) From Trolls to Turks: Continuity and Change in Danish Legend Tradition. *Scandinavian Studies* 67(1): 32-62.

Tartakovsky, Eugene (2001) Group Psychodynamics of Witchcraft and Witch-hunting:

Immigrant Adolescents from the Former Soviet Union in Israel. *Group Analysis*, 34(1): 129-142.

van Dijk, Teun A. (1989) Structures and Strategies of Discourse and Prejudice. In Jan Pieter van Oudenhoven and Tineke M. Willemsen (eds.), *Ethnic Minorities: Social Psychological Perspectives*. Amsterdam and Lisse: Swets & Zeitlinger, 115-138.

Fialkova Larisa and Yelenevskaya Maria (2007) *Ex-Soviets in Israel: From Personal Narratives to a Group Portrait*. Detroit: Wayne State University Press, 89-156.

ביבליוגרפיה נוספת לדוברי רוסית:

Дополнительная библиография для русскоязычных студентов

Белова О. (1996) Евреи глазами славян. *Вестник еврейского университета в Москве*, 3(13): 110-119.

Белова О. (1999) Образ еврея в народной демонологии славян. *Jewish Culture and Cultural Contacts: Proceedings of the 6th Annual International Interdisciplinary Conference on Jewish Studies*. Moscow, 86-99.

Белова О. (отв. ред.) 2003. *Свой или чужой? Евреи и славяне глазами друг друга: Сборник статей*. Москва: Сэфер, вып. 11 (Академическая серия), с. 160-186, 200-247.

Березович Елена Л., Гулик Дмитрий П. (2002) *Homo Ethniscus* в зеркале языка: к методике описания. *Etnolingwistyka*, 14: 47-67.

Жданова В., Фрухтманн Я. (2008) Национальность - дурак: "получужие" в имперских анекдотах. В сб. А. С. Архипова, М.А. Гистер (сост.) *Кирпичики: Фольклористика и культурная антропология сегодня*. Москва: РГГУ, 481-497.

Шмелева Е.Я., Шмелев А.Д. 2002. *Русский анекдот: Текст и речевой жанр*. Москва: Языки славянской культуры, с. 47-82.